

บทแปล

บทที่ 6

นักปรัชญาจีน

ประเทศจีนมีประวัติศาสตร์ยาวนานประเทศหนึ่ง วัฒนธรรมจีนก็เก่าแก่ที่สุด ในโลกวัฒนธรรมหนึ่ง แต่ว่าวัฒนธรรมยุคแรกของจีนไม่ได้มีการจดบันทึกไว้ อย่างถูกต้องแน่ชัด ดังนั้นหากเราจะค้นหาเรื่องความคิดของชาวจีน จึงสามารถเริ่มต้นศึกษาได้จากสมัยขุนชิวจ้านกั๋วเท่านั้น

นักคิดที่ยิ่งใหญ่ของจีนในสมัยขุนชิวจ้านกั๋วคือขงจื้อ (KONGZI) ในสมัยนั้นระบอบศักดินากำลังจะล่มสลาย การเมืองเข้าสู่ยุคมืด สังคมไม่มีความสุข ความเป็นอยู่ของชาวเมืองลำบากยากเข็ญ เมื่อขงจื้อเห็นสภาพเช่นนี้ จึงตัดสินใจจะใช้ชีวิตสั่งสอนผู้คนเพื่อบรรลุถึงจุดมุ่งหวังของตนในการช่วยเหลือมนุษยโลก ขงจื้อได้เคยสอนศิษย์มาตลอดชีวิตของเขา ประมาณ 3,000 กว่าคน

คำสอนของขงจื้อทางด้านศีลธรรมจรรยา เน้นไปในเรื่องมารยาทที่ข้าราชการพึงมีต่อองค์พระประมุข ข้าราชการพึงมีความจงรักภักดีต่อองค์พระประมุข บิดาต้องรักบุตร บุตรต้องกตัญญูต่อบิดา ในระหว่างพี่ชายน้องชาย พี่ชายต้องรักดูแลน้องชาย น้องชายต้องเคารพพี่ชาย ในระหว่างสามีภรรยา สามีต้องมีภรรยาอ่อนอ่อนโยนต่อภรรยา ภรรยาก็จะต้องเชื่อฟังและโอนอ่อนผ่อนตามสามี ระหว่างเพื่อนต้องมีสัจจะ ความคิดเรื่องเกี่ยวกับการปกครองของขงจื้อ คือโลกที่มีแต่ความเสมอภาคกัน เพื่อที่จะให้ความคิดของเขาเป็นจริง เขาจึงมีความคิดว่าจำเป็นต้องนำเรื่องจรรยา มารยาทมาสอนประชาชน เนื่องจากคำสอนของเขาได้เป็นประโยชน์ต่อทฤษฎีเรื่องศีลธรรมจรรยา คนทั่วไปจึงเรียกเขาว่า “นักปราชญ์” และเนื่องจากเขามีจิตใจฝักใฝ่ในการให้การศึกษา คนทั่วไปจึงเรียกเขาอีกชื่อว่า.....

“ ปรมาจารย์แห่งหมื่นศตวรรษ ”

นักคิดอีกท่านหนึ่งซึ่งอยู่สมัยเดียวกับขงจื้อคือ ม่อจื่อ (MOZI) เขารณรงค์เรื่องความเสมอภาค ความรักใคร่กลมเกลียวกัน เขาขอมทนลำบากทุกอย่างเพื่อต้องการช่วยเหลือมนุษย์ ในขณะที่เดียวกันก็คัดค้านเรื่องการสู้รบ

กลุ่มเต๋า (DAO) คือนักคิดอีกกลุ่มหนึ่งในสมัยชุนชิวจ้านกั๋ว ตัวแทนของนักคิดกลุ่มนี้คือ เหลาจื่อ(LAOZI) และจวงจื่อ (ZHUANGZI) กลุ่มเต๋ายึดมั่นในเรื่องของธรรมชาติ คัดค้านรัฐบาลใช้กฎหมายลงโทษประชาชน พวกเขามีความเห็นว่า ทุกอย่างในโลกนี้ล้วนอยู่ในกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ มนุษย์ต้องดำรงชีวิตด้วยการผ่อนปรนไปตามธรรมชาติ กฎเกณฑ์ของธรรมชาติดังกล่าว ก็คือสิ่งที่เขาเรียกว่า เต๋า และคำนี้ก็คือนิยามของลัทธิเต๋ายุคโบราณเอง ในช่วงเวลาเดียวกันนี้ ยังมีกลุ่มนักคิดที่สำคัญอีก คือกลุ่มนักคิดฝ้าเจีย หัวหน้าของกลุ่มนี้ก็คือ หานเฟยจื่อ พวกเขามีความเห็นว่ากฎหมายเป็นเครื่องมือชนิดเดียวที่สามารถจัดการปกครองของสังคมได้

ที่กล่าวมาทั้งหมดก็คือกลุ่มนักคิดพื้นฐาน 4 กลุ่มของจีนที่มีความรุ่งเรืองจากสมัยชุนชิวจ้านกั๋วสืบต่อกันลงมา ต่อมาก็ได้แตกแยกเป็นหลายกลุ่มย่อย กลายเป็นกลุ่มนักคิดใหญ่และคำสอนใหม่อีกมากมาย กลุ่มนักคิดพื้นฐานทั้ง 4 กลุ่มนี้ บางครั้งความคิดของกลุ่มนั้นได้เป็นที่ยอมรับมาก บางครั้งก็เป็นความคิดของกลุ่มอื่น แต่ว่าความคิดของกลุ่มหฺงเจียของขงจื้อนั้นรัฐบาลได้ยอมรับว่าเป็นความคิดที่ถูกต้องตามประเพณีมาตั้งแต่สมัยพระเจ้าฮั่นหวู่ตี้ รัฐบาลไม่เพียงแต่จะเริ่มเช่นไหว้ขงจื้อ ทั้งยังกำหนดให้หนังสือ “ซื่อชู่” “อู่จิง” (SISHU WUJING) ของกลุ่มนักคิดหฺงเจียเป็นหนังสือที่ประชาชนจะต้องศึกษา ทั้งนี้ได้ปฏิบัติกันมาหลายรัชกาลตลอดสมัยราชวงศ์ฮั่น ตลอดมาจนถึงปัจจุบันความคิดในการกราบไหว้ขงจื้อก็ยังคงเหลืออยู่

ประเทศจีนนอกจากจะมีเหล่านักคิดพื้นฐานดังกล่าวแล้ว ยังได้รับเอาความคิดจากนอกประเทศมาตลอดเวลา ศาสนาพุทธได้แผ่กระจายเข้าสู่ประเทศจีนในสมัยราชวงศ์ฮั่นตะวันตก การเน้นเรื่อง “จิตที่ไม่สลาย” และ “ความเมตตากรุณา” “ความเสมอภาค” นั้นใกล้เคียงกับความคิดที่มีมาแต่โบราณของจีน ดังนั้นศาสนาพุทธและความคิดตามแบบศาสนาพุทธ จึงได้แพร่กระจายไปในประเทศจีนอย่างรวดเร็ว ศาสนาอิสลามได้เข้าสู่ประเทศจีนในสมัยราชวงศ์สุยและถัง

ปลายสมัยราชวงศ์หมิง และปลายสมัยราชวงศ์ชิง ศาสนาคริสต์นิกายแคทอลิกและโปรเตสแตนต์ จึงได้กระจายเข้าสู่ประเทศจีนอย่างเป็นทางการ

ถึงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ความเจริญทางด้านวัตถุจากตะวันตกได้มีอิทธิพลโดยตรงต่อการปกครองและสังคมจีน นักปราชญ์ของจีนในสมัยนั้นมีคนรณรงค์เรื่อง “ศึกษาแบบจีนเพื่อเป็นพื้นฐาน ศึกษาแบบตะวันตกเพื่อการใช้งาน” นั่นก็คือให้ใช้วัฒนธรรมที่มีมาแต่เดิมของจีนเป็นพื้นฐาน และใช้ความเจริญทางด้านวัตถุของโลกตะวันตกเป็นเครื่องมือเพื่อฟื้นฟูประเทศจีน

ในปี ค.ศ. 1919 หลัง “การเคลื่อนไหวของขบวนการสี่พฤษภาคม” แล้ว วิทยาศาสตร์ของโลกตะวันตก และความคิดแบบประชาธิปไตย เป็นสิ่งที่นักปราชญ์ของชาวจีนยอมรับอย่างเป็นทางการ ในขณะที่เดียวกันวรรณกรรมของตะวันตก ปรัชญา สังคมวิทยา และศิลปะได้แผ่กระจายเข้าสู่ประเทศจีนอย่างมาก

第七章

中国的韵文¹

诗经里有一首诗：“昔我往矣，杨柳依依。今我来思，雨雪霏霏。”这几句诗用现在的话来说是：“从前我走的时候，杨柳都长得非常茂盛。现在我回来了，已经是不断的下雪的时候了！”

这几句诗是一个无名诗人写的，一直留传到现在，念起来的时候还是那么美，那么让人感动。诗经的年代虽然不十分确定，可是我们知道诗经是一部周代的诗选，大体上说，其中包括的诗离现在总有三千年左右。

诗经里三百零五首诗，除了一部份不太容易懂以外，其中有很多优美的句子，是后来的人所常常模仿和引用的。

诗经里的诗多半是四个字一句的。到了汉朝有人用五个字一句作成四句、八句或是十几句一首的诗叫五言诗。汉朝末年开始有了七个字一句的诗。这种诗叫七言诗。七言诗在唐朝的时候最流行。李白、王维、杜甫、白居易都是唐朝的诗人。

¹ 国立新加坡华语中心编，《中国文化二》。新加坡：国立新加坡大学，1987。

除了上边所说的几种诗的体裁以外，有一种韵文叫词。词是从诗里变出来的。词跟诗在不一样的地方是有的句子长，有的句子短。为什么有的句子长，有的句子短呢？唐朝的时候很多人喜欢把诗配上音乐来唱，这是先有诗然后有乐谱。后来有人先把乐谱作好，然后作诗来配音乐。乐谱里有的地方需要的字多，有的地方需要的字少，因此作诗的人只好按照着乐谱的调子去作他的诗。就自然变成所谓的词乐。又因为作法是先有乐谱才把字填上去的，所以我们不说“作词”，我们说“填词”。举一个例子来说吧：唐；白居易的“花非花，雾非雾，夜半来，天明去。来如春梦几多时？去似朝云无觅处。”以体裁来说这就是词，词在宋朝的时候最流行。

从词里变化出来的是曲。曲在元朝最流行。蒙古人占领中国以后，文人的地位一落千丈。许多文人于是把心放在戏剧上，作了很多非常好的剧本。这些剧本就是元曲。

元曲的长处是自然，无论是描写景致、人情，都十分恰当，它用的字不能说不文雅。虽然加上些当时用的白话，可是并不俗气。这就是元曲在中国文学中有它特殊地位的原因。

除了以上多种的体裁以外，还有三种体裁是值得说说的。一种是赋；赋这个体裁是荀子开始的。这种体裁到了汉朝非常流行，所以我们一说到赋就说汉赋，这跟我们一说到诗就说唐诗，一说到词就说宋词，一说到曲

就说元曲一样。另外一种体裁叫楚辞，楚辞里最有名的一篇叫离骚，作者是屈原。离骚一共有三百七十二句，二千四百多个字，是中国诗中最长的一篇。还有一种体裁是骈体文。骈体文是从赋里变出来的。

我们现在来讲一讲中国的白话诗。五四运动以后，写白话诗的人越来越多。什么是白话诗呢？简单的说一句：白话诗是用白话来表达感情和思想的诗，没有固定的格律。白话诗的长处是自然，短处是可用的词汇不多。怎么才能脱离平常说话的时候所用的句法又能采用丰富的词汇，充分利用中国语言的特性写出合乎这个时代所需要的作品，大概是中国白话诗以后发展的方向。

题解：

中国的韵文是有三千年的历史。韵文中包括诗、词、曲等在悠久的历史演变中，也出现了不少诗人、文人。他们采用的体裁是不同的。韵文的发展演变的结果，使中国文学方面达到最高潮的境界，同时留存到现在作品也给我们增加了不少的中国传统文化。现代化的百花齐放白话诗也是韵文中的一种演变的结果。虽然这种作法没有固定的格律，但是比较自然。用白话来表达感情和思想。

生词:

昔我往矣	xíwǒwàngyǐ	แต่ก่อนเมื่อฉันจากไป
杨柳依依	yángliǔyīyī	ต้นหยางหลิวเจริญเติบโต
今我来思	jīnwǒláisi	บัดนี้ฉันกลับมาแล้ว
雨雪霏霏	yǔxuěfēifēi	เห็นแต่หิมะตกลงมาดังสายฝน
杨柳	yángliǔ	ต้นหยางหลิว
茂盛	màoshèng	เจริญงอกงาม
确定	quèdìng	กำหนดแน่ชัด
引用	yǐnyòng	นำมาใช้ นำมาอ้าง
李白	Lǐbái	กวีเอกหลีไป๋ (701 - 762 ก่อนค.ศ)
乐谱	yuèpǔ	สมุดดนตรี โน้ตดนตรี
调子	diàozǐ	ทำนอง
无觅处	wú mì chù	ไม่มีร่องรอย
一落千丈	yī luò qiān zhàng	ฐานะต่ำลงไปมาก
剧本	jùběn	บทละคร
景致	jǐngzhì	ทิวทัศน์
恰当	qī ànàng	ถูกต้อง
文雅	wényá	ไพเราะ
俗气	súqì	พื้นบ้าน ชาวบ้าน

赋	fù	บทกวีชนิดหนึ่ง
楚辞	chǔcí	บทกวีชนิดหนึ่ง
离骚	Lísāo	ชื่อหนังสือที่เขียนโดย ชวีเอวี่ยน
屈原	Qūyuán	กวีเอกคนแรกของจีน (343-280ก่อนค.ศ.)
骈体文	piántǐwén	แบบกวีนิพนธ์อย่างหนึ่ง
固定	gùdìng	แน่นอน
格律	gélǜ	กฎเกณฑ์
词汇	cíhuì	คำศัพท์
充分	chōngfèn	เพียงพอ
方向	fāngxiàng	แนวทาง

专用名词:

王维	Wángwéi	กวีเอก จิตรกร นักดนตรี (701-761 ก่อนค.ศ.)
杜甫	Dùfǔ	กวีเอก (712 - 770 ก่อนค.ศ.)
白居易	Báijūyì	กวีเอก (772 - 846 ก่อนค.ศ.)

词语例解:

1. 它用的字不能说不难。

“不……不……”用在同一句子里，在两个不同类得词或词组前，有时表示肯定。

例如：

1.1 我不好说不去。(我要说去)

1.2 它不会不来的。

练习：

1. 请回答以下问题。

1.1 中国的韵文有几种，请详细叙述？

1.2 课文中提到的那首诗经中的诗，它的意思是什么？

1.3 诗人写诗在开始时有几个句子，后来演变成怎么样？

1.4 词是什么？它是从什么体裁演变而来的？

1.5 曲是什么？曲又怎样变化出来的呢？而且它是在哪个朝代最流行的？

1.6 你知道赋的来源吗？楚辞及骈体文是什么？请说一说。

1.7 你喜欢白话诗吗？它是怎样的体裁呢？请举出一个例子。

2. 用你自己的文字将这篇文章缩写。

3. 请任写一首唐诗。

4. 你会写白话诗吗？你也可以从今日报纸文艺版上取一些资料。

5. 写出下列的“反义词”。

5.1 无名 =

5.4 特殊 =

5.2 自然 =

5.5 白话 =

5.3 文雅 =

5.6 长处 =

6. 写出下列词的同义词。

6.1 昔日 =

6.4 确定 =

6.2 流传 =

6.5 茂盛 =

6.3 恰当 =

6.6 充分 =

7. 模仿下面的例句改写句子。

七言诗在唐朝得时候最流行。

例如：

在唐朝的七言诗最流行。

在唐朝时最流行七言诗。

7.1 词在宋朝的时候最流行。

7.2 元曲在元朝的时候最流行。

7.3 汉赋在汉朝的时候最流行。

7.4 楚辞在楚国的最流行。

8. 阅读以下文章《爱国诗人屈原》后，请写上屈原得生平。

9. 说一说陶渊明得简历。

爱国诗人屈原²

屈原(约西元前三四三——前二八五年)出生在战国时代的楚国。那时,西方的秦、东方的齐和南方的楚,是较强的三国。屈原在三十岁以前,曾经是楚怀王的亲信。

屈原和苏秦、张仪同时代。当时,国际间分合纵和连横两大阵营。楚国的外交政策分两派:合纵则亲齐;连横则亲秦。屈原主张亲齐,他曾出使齐国,后来楚国的亲秦派获胜,屈原就被怀王放逐;而怀王受骗,入秦,死在秦国,秦、楚绝交。顷襄王即位,屈原回朝,但不久秦、楚又复交,屈原又被放逐。他失望、痛苦,到处流浪,最后在洞庭湖附近的汨罗江,投水自杀。

屈原的故乡,在长江三峡旁的秭归。那儿的水声山影,都是绝妙的音乐和图画,对于屈原的文学成就,影响很大。

屈原第一次被放逐时,作离骚,[离骚]就是发牢骚。它是屈原作品中最伟大的一篇。内容描写一个苦闷的人,上天下地,登山入水,去追求真、善、美。诗篇中有丰富的幻想、美丽的神话;充满了怀乡爱国之情、生离死别之感。离骚是中国浪漫诗歌中的杰作。

² 集成图书公司编审委员会编,《小学常识》(第十册),香港:集成图书公司。1989。页40-43。

怀沙是屈原的绝命词。诗中充满了愤怒、怨恨。这是他下了死的决心之后，向世人的告别诗。屈原一生，兼有儒家的忠义精神和道家的解脱精神。屈原对现实的社会，极端爱恋，又极端厌恶。他不肯向恶势力低头，但又无力感化邪恶的势力，终于自沈在汨罗江底。

屈原是爱国的殉道者，也是中国文学史上伟大的浪漫诗人。

田园诗人陶渊明³

陶渊明（西元三六五—四二七年）是魏晋时代的诗人。他的作品、情感和人格，只有屈原可以相比。

魏晋时代，中国的南方和北方，长期分裂。西元三八三年，北方的苻坚，统兵八十万，南下伐晋。晋谢安率兵八万，与苻坚战于淝水，总算抵住了这场风暴。那年，渊明已十九岁。

淝水之战后，南方的王朝，政治动荡，社会不安，人们心怀苦闷。有些人甚至躲到穷乡，过苦日子，宁愿脱离现实，求得精神上的安适，这就是渊明所处的社会环境。

³ 集成图书公司编审委员会编，《小学常识》（第十册），香港：集成图书公司，1989。页42-43。

渊明的曾祖父陶侃，曾做过相当于州长和将军的官职。陶侃每天把一百块砖，早晨从屋内搬出，傍晚又搬进，以习勤劳。渊明的父亲和祖父，也都担任过相当于州长的官职。

陶家三代做官，应该很富有，但渊明却一贫如洗，亲自种田，供养母亲，有时还穷得行乞。可见这一家人，都能清贫自守。

渊明三十四岁那年，曾在长江下游的一个小县，做过八十天的县长；但他看不惯，也过不惯官场的的生活。他写了一篇[归去来辞]，说出对田园的爱慕和做官的痛苦，终于辞职回乡。

回到家乡以后的渊明，生活贫苦，想饮酒，也难得到；有时，连维持最低生活的衣食，都成问题。但他的精神生活很充实，使他写下了传诵千古得诗篇。

渊明的诗，歌颂山水田园，叙述琐事人情，坦白而朴实。自然而平淡，和他的人品一样。

他住在[狗吠深巷中，鸡鸣桑树颠]的乡村，那里没有车马的闹声，只有自然的寂静；他过着[采菊东篱下，悠然见南山]的生活。早晨，他到南山下，整理豆苗；傍晚，肩上扛着锄头，月儿伴着他回家。他自比：象一只龙中鸟，又飞回了大自然。

陶渊明的诗篇是不朽的，放在任何时代、任何国家，他都是第一流的作品。他的诗，是世界上田园文学的代表作。

